

ПИСМО ЕВАНГЕЛИЈУ*

AD EVANGELUM

Св. Јероним Стридонски

1. Legimus in Isaia: *Fatuus fatua loquetur* (Isai. 32. 6). Audio quemdam in [1081] tantam erupisse vecordiam, ut Diaconos, Presbyteris, id est, Episcopis anteferet. Nam cum Apostolus perspicue doceat eosdem esse Presbyteros quos Episcopos, quid patitur mensarum et viduarum minister, ut supra eos se tumidus efferat, ad quorum preces Christi Corpus Sanguisque conficitur? Quaeris auctoritatem? Audi testimonium: *Paulus et Timotheus servi Christi Jesu, omnibus sanctis in Christo Jesu, qui sunt Philippis, cum Episcopis et Diaconis* (Philipp. 1. 1). Vis et aliud exemplum? In Actibus Apostolorum, ad unius Ecclesiae Sacerdotes ita Paulus loquitur: *Attendite vobis et cuncto gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, ut regeretis Ecclesiam Domini, quam acquisivit sanguine suo* (Act. 20. 28). Ac ne quis contentiose in una Ecclesia plures Episcopos fuisse contendat, audi et aliud testimonium, in quo manifestissime comprobatur eundem esse Episcopum atque Presbyterum.

1. Читамо код Исаије: *неваља-лац о неваљалстїву їовори* (Ис. 32, 6), а ја сазнадох да се неко дрзнуо у лудости својој и поставио ђакона¹ испред презвитера,² тј. испред епископа! Иако апостол јасно учи да је презвитер исти као и епископ, и не сме ђакон који служи при трпези и води рачуна о удовицама (Дап. 6, 1-2) да у својој лудости и арганцији постави себе изнад човека, који кроз молитве приноси тело и крв Христову!³ Тражиш доказ за моје речи? Погледај овај пасус: *Павле и Тимошеј, слује Исуса Христїа, свима свейїма у Исусу Христїу који су у Филипїима, са ейїскоїима и ђаконїма* (Филипп. 1, 1). Да ли желиш други пример? У *Делїма айїостїолским* Павле се обраћа свештеницима⁴ једне цркве речима: *Пазїтїе, дакле, на себе и на све сїаго у коме вас Дух Свейїи їостїави за ейїскоїе да наїасатїе Цркву Госїода и Боїа коју сїїече крвљу својом* (Дап. 20, 28). А да не би неко у духу расправе тврдио како у једној цркви мора бити више епископа од једног, јасно видимо у следећем пасусу да су епископ и презвитер исто. Пишући Титу апостол каже: *Затїо їе остїавих на*

* Изворник: Sancti Eusebii Hieronymi Stridonensis Presbyteri *Epistola CXLVI ad Evangelum*, PL 22, 1192.

1 Диáκoνoс – служитељ.

2 Πρεσβύτεροс – старац, праотац; старешина.

3 Ad quorum preces Christi corpus sanguisque conficitur. Litteras XIV.

4 Sacerdotes.

Propter hoc reliqui te in Creta, ut quae deerant corrigeres, et constitueres Presbyteros per civitates, sicut et ego tibi mandavi. Si quis est sine crimine, unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriae, aut non subditos. Oportet enim Episcopum sine crimine esse, quasi Dei dispensatorem (Tit. 1. 5 et seqq.). Et ad Timotheum: Noli negligere gratiam quae in te est, quae tibi data est prophetiae, per impositionem manuum Presbyterii (1. Tim. 4. 14). Sed et Petrus in prima Epistola: Presbyteros, inquit, in vobis precor Compresbyter, et testis passionum Christi, et futurae gloriae quae revelanda est, particeps, regere gregem Christi, et inspicere [1082] non ex necessitate, sed voluntarie juxta Deum (1. Petr. 5, 1). Quod quidem Graece significantius dicitur ἐπισκοποῦντες, id est, super intendentes, unde et nomen Episcopi tractum est. Parva tibi videntur tantorum virorum testimonia? Clangat tuba Evangelica, filius tonitruum, quem Jesus amavit plurimum, qui de pectore Salvatoris doctrinarum fluentia potavit (Joan. 21): Presbyter, Electae dominae et filii eius, quos ego diligo in veritate (2. Joan. 1). Et in alia Epistola: Presbyter, Gaio carissimo, quem ego diligo in veritate (3. Joan. 1). Quod autem postea unus electus est, qui caeteris praeponebatur, in schismatis remedium factum est: ne unusquisque ad se trahens Christi Ecclesiam rumperet. Nam et Alexandria a Marco Evangelista usque ad Heraclam et Dionysium Episcopos, Presbyteri semper unum ex se

Кришћу да уредиш што је недовршено, и да поставиш по свим градовима презвитере, као што ти ја заповедих: ако је ко без мане, једне жене муж, и има децу верујућу, којој не приоварају да су разуздана или непокорна. Јер епископ као Божији домоуправитељ треба да је без мане (Тит. 1, 5-7). А Тимотеју рече: Не занемаруј благодатни дар у теби који ти је дао кроз пророчанство Јолајанем руку саврешине на тебе (1.Тим. 4, 14). Такође Петар у Првој посланици говори: Презвитере који су међу вама молим, ја који сам саврезвитер и сведок Христових страдања, и заједничар у слави која ће се јавити: васише сагадо Божије, које вам је поверено, и надгледајте га, не принудно, него добровољно, и по Боју (1. Пт. 5, 1-2). У грчком језику значење је јасније, јер се користи реч епископoυντες што значи надзирајући, а које је порекло имена надзорник или епископ.⁵ Али можда се теби сведочанства ових великих људи чине недовољним. Ако је тако, онда слушај јек јеванђелске трубе где син грома, ученик кога Христос љубљаше и који беше наслонен на Христове груди, пијаше из воде спасоносне науке. Једна од његових посланица почиње овако: Презвитер изабраној јосиоћи и деци њеној, коју ја волим у истини (1. Јн. 1, 1), а друга: Презвитер Гају љубљеноме, која ја заиста љубим (3. Јн. 1, 1). Када је касније један презвитер изабран да руководи над осталима, би учињено да се отклоне расколи и да се спрече појединци како не би поцепали Христову Цркву одвлачећи је само себи. Још у Александрији од времена јеванђелисте Марка па све до епископства Ираклије и Дионисија увек су презвитери (старешине)

⁵ Епископос – владика.

electum, in excelsiori gradu collocatum, Episcopum nominabant: quomodo si exercitus Imperatorem faciat: aut Diaconi eligant de se, quem industrium noverint, et Archidiaconum vocent. Quid enim facit excepta ordinatione Episcopus, quod Presbyter non faciat? Nec altera Romanae urbis Ecclesia, altera totius orbis existimanda est. Et Galliae, et Britanniae, et Africa, et Persis, et Oriens et India, et omnes barbarae nationes, unum Christum adorant, unam observant regulam veritatis. Si auctoritas quaeritur, orbis major est Urbe. Ubi cumque fuerit Episcopus, sive Romae, sive Eugubii, sive Constantinopoli, sive Rhegii, sive Alexandriae, sive Tanis, ejusdem meriti, ejusdem [1083] est et Sacerdotii. Potentia divitiarum, et paupertatis humilitas, vel sublimiorem, vel inferiorem Episcopum non facit. Caeterum omnes Apostolorum successores sunt.

2. Sed dices [al. *dicis*], quomodo Romae ad testimonium Diaconi, Presbyter ordinatur? Quid mihi profers unius urbis consuetudinem? quid paucitatem, de qua ortum est supercilium, in leges Ecclesiae vindicas? Omne quod rarum est, plus appetitur. Pulegium apud Indos pipere pretiosius est. Diaconos paucitas honorabiles, Presbyteros turba contemptibiles facit. Caeterum

именовале једног епископа између себе кога би поставили на висок положај, као што војска бира генерала, и као што ђакони изабереу између себе за ког знају да је највреднији, па га ословљавају са архиђакон.⁶ Јер који обред, осим рукоположења, припада епископу, а да не припада презвитеру? Не постоји једна Црква у Риму, а поред ње другачија у целом свету. Галија и Британија, Африка и Персија, Индија и Исток богослуже једном Христу и држе се истог правила истине. Ако питаш за власт, свет превазилази свој принцип.⁷ Где год да је епископ, било у Риму или у Губију (*Engubium*⁸), било да је у Константинопољу или у Ређи (*Rhegium*),⁹ или да је у Александрији или у Танису (*Zoan*),¹⁰ његова част је иста, као што је исто и његово свештенство. Нити моћ богатства, нити оскудица сиромаштва чине епископа већим или мањим. Сви су они подједнако наследници апостола.

2. Али ти ћеш рећи, како то да се у Риму презвитер рукополаже само по препоруци ђакона? На шта ја одговарам на следећи начин: Зашто износиш обичај који постоји само у једном граду? Зашто се противиш законима Цркве са тричавим изузетком који је довео до ароганције и славољубља? Што је ређе, то је више пожељно. У Индији метвица¹¹ је скупља од бибера. Њихова малобројност¹² чини ђаконе особама од угледа, док презвители мање размишљају о томе због своје

6 Ἀρχιδιάκονος – први међу ђаконима.

7 Orbis major est urbe. (Orbis – орбита, диск, сфера; *Орбита је већа од једној града*).

8 *Engubium*, *Ikvium* или *Igvium* – у питању је стари град у данашњој средишњој Италији, који се данас зове Губио, а налази се у области Умбрија коју су некад насељавали Умбри.

9 *Ређо ди Калабрија* – главни град истоименог округа у јужној Италији.

10 *Таџис* – грчки назив за древни град који се налазио на североистоку Египта, а чији је оснивач фараон Рамзес II.

11 *Mentha pulegium* – барска нана.

12 Било је свега седам ђакона према апостолском учењу (видети *Дела Апостолска*,

etiam in Ecclesia Romae, Presbyteri sedent, et stant Diaconi: licet paulatim increbrescentibus vitiis, inter Presbyteros, absente Episcopo, sedere Diaconum viderim: et in domesticis conviviis, benedictiones Presbyteris dare. Discant qui hoc faciunt, non se recte facere, et audiant Apostolos: *Non est dignum, ut relinquentes verbum Dei, ministremus mensis* (Actor. 6. 2). Sciant quare Diaconi constituti sint. Legant Acta Apostolorum, recordentur conditionis suae. Presbyter et Episcopus, aliud aetatis, aliud dignitatis est nomen. Unde et ad Titum, et ad Timotheum de ordinatione Episcopi et Diaconi dicitur (Tit. 1; 1. Tim. 3): de Presbyteris omnino reticetur: quia in Episcopo et Presbyter continetur. Qui provehitur, de minori ad majus provehitur. Aut igitur ex Presbytero ordinatur Diaconus, ut Presbyter minor Diacono comprobetur, in quem crescit ex parvo, aut si ex Diacono ordinatur Presbyter, noverit se lucris minore, Sacerdotio esse majorem. Et ut sciamus traditiones Apostolicas sumptas de veteri Testamento, quod Aaron et filii ejus atque Levitae in Templo fuerunt, hoc sibi Episcopi et Presbyteri et Diaconi vindicent in Ecclesia.

многобројности. Али и у Римској Цркви ђакони стоје док презвитери седе једни међу другима, иако се лош обичај увукао до те мере да сам видео ђакона где у одсуству епископа седе међу презвитерима и на друштвеним окупљањима даје им благослов.¹³ Они који се тако понашају морају да увиде своју грешку и морају да пазе на речи апостола: *Не доликује нама да оставивши реч Божију служимо око тирџеза* (Дап. 6, 2). Они морају узети у обзир разлоге који су и довели до именовања ђакона! Морају читати *Дела апостолска* како би имали у виду свој истински положај. Код имена презвитер и епископ, први означава старешинство, а други положај. Пишући Титу и Филимону, апостол говори о рукоположењу епископа и ђакона, али не говори ништа о рукоположењу презвитера; из једноставног разлога пошто под појмом епископ подразумева и презвитера. Јер човек се унапређује са мањег места на веће. Или би онда требало да презвитер рукополаже ђакона јер је вишег ранга, тј. важније је да се покаже потчињеност ђакона презвитеру; или ако би са друге стране ђакон рукополагао презвитера, а ово последње нам показује да иако би био мање плаћен од ђакона, ипак би био достојнији од њега у честитости свештенства. У ствари као да нам традиција коју су апостоли преузели из Старог Завета говори да епископи, презвитери и ђакони имају исте службе у Цркви као оне које су имали Арон, његови синови и левити у Храму.¹⁴

превод и коментари:
ђакон Младен В. Шобот

глава 6, и од Созомена *Црквену историју* књ. VII, 19).

¹³ Супротно осамнестом канону I Васељенског Сабора у Nikeји.

¹⁴ Оваква аналогија била је уобичајена у Јеронимово доба. О томе најбоље сведочи Св. Климент Римски у својој *Посланици Коринћанима* (*Ad Cor. I, XL*)